

zagrożonych atakami: *Clean IT i PRISM*, Następnie ukazano walkę z cyberprzestępczością w działaniach Unii Europejskiej. Zauważa się, że na forum unijnym wypracowano wiele inicjatyw, które mogą być traktowane jako wzorowe dla państw członkowskich i wykorzystywane w czasie dyskusji nad własnym ustawodawstwem (s. 318).

Autorzy tekstów reprezentują dziesięć ośrodków akademickich, tj. 1. Uniwersytet Gdański – Andrzej Chodubski; 2. Uniwersytet Łódzki – Andrzej Kozłowski; 3. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – Katarzyna Bielska, Włodzimierz Gogłóża, Łukasz Jędrzejki, Dorota Maj, Maria Marczevska-Rytko, Jakub Nowak, Marcin Pomarański, Elżbieta Szulc-Wałeczka, Piotr Tosiek; 4. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie – Sabina Sanetra-Półgrabi; 5. Uniwersytet Warszawski – Daniel Mider, Justyna Olędzka; 6. Uniwersytet Zielonogórski – Jarosław Macała; 7. Polska Akademia Nauk – Joanna Przyjemka; 8. Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu – Agnieszka Dytman-Stasienko; 9. Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego – Marta Du Vail; 10. Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lubinie – Barbara Koc-Kozłowiec.

Wartość poznawcza prezentowanej książki zawiera się przede wszystkim w: 1. ukazaniu haktywizmu jako zjawiska politycznego, ukierunkowanego na przeciwdziałanie rosnącej dehumanizacji intelektualnej społeczeństwa globalnego; 2. wskazaniu zagrożeń dla ludzkości w rzeczywistości kształtowania się cywilizacji informacyjnej; 3. wskazaniu skali zainteresowania poznawczego zjawiskami technizacji życia kulturowego i ich ujawnianiem się w życiu społeczno-politycznym; 4. wskazaniu potrzeby podnoszenia świadomości społeczno-politycznej, a w tym skutków i następstw szybkiego tempa życia kulturowo-cywilizacyjnego; 5. ukazaniu nowych narzędzi komunikacji politycznej oraz ich doniosłości, jak i zagrożeń w generowaniu świata wartości, w tym demokracji, obywatelkości.

Lektura książki przekonuje, że jest ona wartościowym studium, ujawniającym włączanie wartości politycznych w stechnizowanie kulturowo-cywilizacyjne, jak też skutki tego procesu.

Andrzej Chodubski

Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie, red. Michał Kubiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu, Gdańsk 2014, ss. 335

Praca zbiorowa pod redakcją Michała Kubiaka z Uniwersytetu Gdańskiego pt. *Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie* doskonale wpisuje się w potrzeby i oczekiwania odbiorców zainteresowanych niniejszą problematyką. Stanowi ona bowiem całościowe, komplementarne opracowanie, w którym zostały omówione jeżeli nie wszystkie (co wykluczają wymogi objętościowe) to przynajmniej najważniejsze problemy polityki społecznej we współczesnym świecie. Aktualność podjętych problemów badawczych, jak również szeroka perspektywa komparatystyczna stanowią szczególnie walor opisywanego zbioru. Jest on bowiem poświęcony różnym aspektom polityki społecznej rozpatrywanej zarówno w ujęciu zachodzących zmian globalnych, w aspekcie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, jak i na płaszczyznach: krajowej i lokalnej.

Tematy w nim poruszane poświęcone są obecnej polityce społecznej, która w najbliższych latach będzie musiała sprostać wyzwaniom i zmianom, jakie zachodzą we współczesnym świecie.

Jak można przeczytać w Przedmowie: „Aktualnie na świecie mamy do czynienia z wieloma problemami dotyczącymi życia społecznego. Szczególnie uwidaczniają się kontrasty między bogatymi i biednymi – zarówno w skali jednostkowej, jak i globalnej – między państwami; nabierają na sile procesy starzenia się społeczeństw, zachodzą przemiany w życiu rodzinnym, a także na rynku pracy i w innych obszarach. Obserwacja i analiza tych procesów skłaniają do refleksji, stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi w odniesieniu do różnych obszarów życia człowieka, a także wyzwań i zagrożeń stojących zarówno przed nim, jak i przed państwami.” (s. 6).

Osią przewodnią niniejszej książki jest rola jaką odgrywa polityka społeczna w obliczu dynamicznych zmian społecznych i gospodarczych.

Ma ona pomóc w poznaniu i zrozumieniu różnorodności oraz zmienności rzeczywistości polityki społecznej w różnych jej obszarach, często współzależnych i warunkujących się wzajemnie.

Struktura treści publikacji oparta jest na trzech częściach.

Pierwsza część publikacji jest poświęcona przemianom zachodzącym na świecie, uwarunkowanych procesami globalizacji i wyzwaniem piętrzących się przed nimi.

W rozdziale wprowadzającym Andrzeja Chodubskiego autor analizuje rolę polityki społecznej we współczesnym państwie z punktu widzenia przemian kulturowo-cywilizacyjnych, akcentując jej różne wymiary przestrzenne. W odniesieniu do Unii Europejskiej podkreśla kwestię rozdźwięku między założeniami, a praktyką życia społecznego oraz że standardy polityki społecznej pozostają w dużej mierze w sferze wizji, deklaracji i nadziei.

W korespondującym rozdziale Agata Szydlik-Leszczynska i Marek Leszczyński zwracają uwagę na wymuszanie wręcz za sprawą globalizacji nowego podejścia do świadczenia wielu usług społecznych z obszaru polityki społecznej. Podkreślają coraz częściej występującą konieczność racjonalizowania działań uwzględniających możliwości budżetowe oraz kwestię świadomości elit kształtujących porządek społeczny, jak i świadomość społeczną w zakresie dynamiki zmian.

Artykuł napisany przez Agnieszkę Makarewicz-Marcinkiewicz prezentuje koncepcje regulowanego wzrostu gospodarczego, wskazując zarazem na sposoby niwelowania negatywnych efektów ubocznych spirali wzrostu (nierówność dochodów, zadłużenie, poczucie alienacji i niepewności). Autorka jednocześnie podejmuje próbę weryfikacji tezy, że spirala wzrostu gospodarczego jest współczesną wersją kwestii społecznej wynikającej z relacji kapitał – praca.

Zbigniew Dorawa z politologicznego punktu widzenia podejmuje niezwykle ciekawą tematykę dla polityka społecznego. Koncentrując się na zmianach zachodzących we współczesnym świecie zwraca on uwagę na wyczerpanie się formuły demokracji przedstawicielskiej w obecnym kształcie. Stara się zatem wykazać różnice pomiędzy teorią, a praktyką decyzji decyden-

tów politycznych w sprawach dotyczących polityki społecznej.

Druga część książki poświęcona jest wybranym wyzwaniom dla polityki społecznej.

Katarzyna Głębicka, koncentruje swoją uwagę na sprawach strategicznych z punktu widzenia polskiej polityki społecznej uwarunkowanej w znacznej mierze zakotwiczeniem w strukturach Unii Europejskiej. Na bazie kluczowych pod tym względem dokumentów oraz danych statystycznych autorka ukazuje najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w najbliższych latach.

Mirosław Grewiński przedstawia problem wykluczenia społecznego w Polsce na tle Unii Europejskiej z perspektywy najnowszych badań oraz kluczowych dokumentów. Istotną częścią opracowania jest ukazanie wyzwań jakie stoją w najbliższych latach przed służbami społecznymi w kontekście projektowanej reformy systemu pomocy społecznej.

Kolejny rozdział autorstwa Izabeli Podobas przedstawia kwestię postępowania oraz komunikacji z tzw. trudnymi klientami w obszarze pomocy społecznej. Prowadzenie niełatwych rozmów i jednocześnie udzielanie efektywnej pomocy ludziom borykającym się niejednokrotnie z całą wiązką problemów życiowych, to prawdziwe wyzwania dla pracowników socjalnych. Autorka przedstawia znaczenie asertywnego stylu postępowania w tej materii i zwraca uwagę na rolę określonych zasad, które powinno się przy tym stosować.

Z kolei Arkadiusz Durasiewicz ukazuje, że polityka rodzinna stała się jednym z ważniejszych obszarów zainteresowania w ramach polskiej polityki społecznej, a w szczególności w związku ze spadającym poziomem dzietności uznawana jest obecnie za jeden z ważniejszych problemów ostatnich lat. Autor prezentuje analizę polityki rodzinnej w Polsce z odniesieniami do innych państw oraz dylematy zachodzących zmian i wyzwań, zarówno w bliższej, jak i dalszej perspektywie czasowej.

Dorota Moroń na przykładzie polityki edukacyjnej i zdrowotnej przedstawia znaczenie rodziny jako aktywnego podmiotu, zaspokajającego potrzeby swoich członków w różnych sferach. Nacisk kładzie jednak na bezpośrednie świadczenie usług oraz – przede wszystkim –

na ich finansowanie, co wynika z profesjonalizacji świadczeń z zakresu obu polityk. Konfrontuje przy tym polską politykę społeczną z przykładami innych, wysoko rozwiniętych państw.

Mateusz Solański prezentuje wdrażanie i realizację zmian w ustawie o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej. Analizując szereg wprowadzanych rozwiązań ustawowych przedstawia z punktu widzenia praktyka proces przekształcania jednostek pieczy zastępczej w województwie pomorskim. W szczególności koncentruje się na rozwiązaniach przyjętych przez miasto Gdynię w celu dostosowania systemu wymogów nowych przepisów oraz na najistotniejszych problemach w ich wprowadzaniu.

Michał Kubiak przedstawia wybrane aspekty sytuacji życiowej ludzi starych w Polsce. Na tle starzenia się społeczeństwa i bazie danych statystycznych autor analizuje warunki życia seniorów na płaszczyźnie dochodowej, zdrowotnej, a także pod kątem społecznego zaangażowania ludzi starych. W związku z przemianami zachodzącymi we współczesnych rodzinach podkreśla potęgujące się w przyszłości problemy i związaną z tym konieczność większej koncentracji na sprawach opieki najstarszych obywateli, których będzie przybywać w szybkim tempie. W rozdziale przedstawiono również aktualne działania rządu na rzecz polityki senioralnej, w tym też szeroko nagłośniony oraz komentowany Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS).

Maria Gagacka zwraca uwagę, że postępująca integracja europejska i globalizacja wraz z internalizacją stosunków społecznych systematycznie wymuszają jakościowe zmiany w zakresie prowadzenia polityki społecznej. Coraz większy poziom intensywności nowego nurtu zarządzania związanego ze specyfiką wielosektorowej polityki społecznej – udziału partnerów społecznych i biznesowych w systemie dostarczania usług społecznych – sprawia, że prosta aplikacja rozwiązań sprawdzonych w sferze biznesu do pluralistycznych podmiotów wydaje się niewystarczająca. W opracowaniu autorka przedstawia założenia paradygmatu wielosektorowej polityki społecznej i konsekwencji dla budowy partnerstw, strategicznego podejścia

oraz aplikacji rozwiązań biznesowych w sektorze non-profit.

Monika Klimowicz zwraca uwagę na podkreślane i zalecane przez instytucje Unii Europejskiej rozwiązania mające na celu wzmocnienie sektora gospodarki społecznej, która właściwie stała się jednym z kluczowych rozwiązań sprzyjających realizacji celów polityki społecznej. Na tym tle autorka analizuje możliwości rozwoju przedsiębiorczości społecznej w Polsce w kontekście jej miejsca w polskiej polityce społecznej. Oceny dokonuje z uwzględnieniem rozwiązań proponowanych zarówno na szczeblu unijnym, jak i rozwiązań istniejących w wybranych państwach członkowskich Unii.

Katarzyna Zielińska-Król i Witold Janocha piszą o rozwoju obywatelskiej polityki społecznej w województwie lubelskim. Celem jaki postawili sobie autorzy opracowania jest zaprezentowanie kilku, ich zdaniem, kluczowych dla województwa lubelskiego podmiotów realizujących obywatelską politykę społeczną. W związku z tym przedstawiają sposoby działania znaczących organizacji pomocowych na rzecz osób niepełnosprawnych obejmujących swoim zakresem szeroki wachlarz przedsięwzięć, stanowiące zarówno miejsce rehabilitacji, jak i integracji społecznej oraz zawodowej.

Część trzecia pracy została poświęcona przykładom realizacji polityki społecznej w wybranych państwach Europy oraz USA.

Otwiera ją opracowanie Krzysztofa Piątka, który opisuje zmiany w polityce społecznej w państwach postsocjalistycznych koncentrując się na analizie konkretnych czterech przypadków: Czech, Słowacji, Ukrainy oraz Rosji. Ukazuje przy tym uwarunkowania historyczne, podobieństwa i różnice transformacyjne, a także perspektywy.

Z kolei Andrzej Kubka wyjaśnia, w jaki sposób w norweskiej polityce rodzinnej, w szczególności w odniesieniu do zadań związanych z opieką nad małym dzieckiem, realizuje się politykę równości płci. Przedstawia zatem systematycznie rozbudowywany zestaw instrumentów służących wzmacnianiu pozycji kobiety w rodzinie. Zwraca także uwagę, że w najbliższej przyszłości coraz poważniejszym wyzwaniem dla realizacji celów równościowych w polityce rodzinnej będą problemy równego roz-

działu między kobiety i mężczyzn zadań opiekuńczych nad rodzicami w podeszłym wieku i bliskimi potrzebującymi pomocy.

W tematykę rynku pracy wprowadza Ewelina Wiszczun, która analizuje sposoby implementacji w zakresie przykładowych rozwiązań *flexicurity* i wdrażania drugiego etapu rozwiązań w tym zakresie w Unii Europejskiej. W związku z tym, że *flexicurity* przybiera różne formy w różnych państwach UE, autorka podkreśla, dokonywania analizy rynku pracy oraz możliwość określenia własnej ścieżki do *flexicurity* – stawiając przy tym czoła specyficznym na gruncie krajowym problemom.

Witold Turnowiecki na tle współzależności wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego prezentuje zasady społecznej gospodarki rynkowej, wskazując zarazem na najważniejsze przyczyny przewartościowania w polityce społecznej Republiki Federalnej Niemiec.

Kolejny rozdział, autorstwa Macieja Urbanaka, zawiera stosunkowo obszerną i interesującą w ujęciu analizę problemów polityki społecznej Stanów Zjednoczonych Ameryki. Koncentruje się na sprawach związanych z obszarem przeciwdziałania ubóstwu na szczeblu federalnym oraz ochrony zdrowia w kontekście aktualnych zmian powszechnie znanych pod nazwą „Obamacare”. Przedstawia także sposoby modyfikacji mechanizmów polityki społecznej o dotąd niepraktykowane rozwiązania, które formułowane i artykułowane na gruncie publicystyki i polityki parlamentarnej.

Marek Friedrich zgłębia w swoim opracowaniu istotę francuskiej polityki mieszkaniowej i jej wielopłaszczyznowość. Analizuje politykę mieszkaniową w oparciu o praktykowaną w niej zasadę solidarności społecznej, która stała się oficjalnie wartością i jest realizowana na podstawie Ustawy o gwarantowanym prawie do mieszkania (DALO) z 2007 roku.

W następnym opracowaniu Katarzyna Kamińska-Moczyło dokonuje analizy najważniejszych zmian zachodzących w strukturach rodzin dwóch wybranych państw Unii Europejskiej – Republiki Federalnej Niemiec oraz Łotwy. Zwraca uwagę na wyraźną tendencję zmniejszającej się liczby zawieranych małżeństw, zwiększania liczby orzekanych rozwodów i spadek płodności poniżej poziomu wymiany oraz to, że zmie-

niające się modele rodziny w RFN oraz na Łotwie w różny sposób wpłynęły na akceptację tychże zmian w społeczeństwie.

Autorką ostatniego rozdziału jest Joanna Leska-Ślęzak, która analizuje niezwykle kontrowersyjną tematykę związaną z eutanazją w kilku państwach, gdzie jest ona *de facto* praktykowana. Przedstawia w związku z tym przykłady oraz argumentację niektórych organizacji popierających eutanazję (związane generalnie np. z kosztami i zyskami wynikającymi z opieki nad ludźmi starymi, nieuleczalnie chorymi, a także dziećmi kalekimi), dla których stanowi ona swego rodzaju dobrodziejstwo dla budżetu państwa. Ważne i interesujące jest odniesienie zarówno do systemu prawa w analizowanych państwach pod kątem eutanazji, jak i zdanie opinii społecznej w tej kwestii.

Wszystkie teksty opublikowane w recenzowanej książce są bardzo ciekawe, zawarte w nich treści inspirują do dyskusji i dalszych poszukiwań naukowych, teksty zostały przygotowane na bardzo wysokim poziomie merytorycznym i zawierają wiele konstruktywnych rozważań.

Podsumowując, zachęcam wszystkich zainteresowanych problematyką społeczną do lektury niniejszej publikacji, ponieważ jest bardzo aktualna, atrakcyjna dla czytelnika (obfituje w aktualne dane wizualizowane w postaci schematów, wykresów i tabel) oraz może być wykorzystywana jako pozycja dydaktyczna w ramach zajęć na kierunkach społecznych.

Katarzyna Głębicka

Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie, red. Michał Kubiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu, Gdańsk 2014, ss. 335

W życiu kulturowo-cywilizacyjnym świata ważną rolę pełni polityka społeczna. Powszechnie postrzegana się ją jako paternalizm różnych podmiotów życia kulturowego wobec szerokiego kręgu społeczeństwa. W budowie cywilizacji informacyjnej, a w tym globalnego społeczeństwa obywatelskiego ujawnia się dążenie do